

M.A [Part – II]

EDUCATION

Economics of Education

(Paper- II) (May-2017)

Q.P. Code :10946

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions carry equal marks
 2. Attempt any three from Q.1 To Q.7
 3. Question no 8 is compulsory

- Q.1 Explain the concept, need, scope and importance of economics of education. 20
- Q.2 Discuss the various sources of finance for education. 20
- Q.3 How do you make internal and external efficiency more transparent in educational system? 20
Give example.
- Q.4 A Define unit cost of education. Explain difficulties while estimating unit cost. 10
B Describe the interrelation between education and economic development with suitable example. 10
- Q.5 A How will you evaluate and interpretate the rate of return on investment in education? 10
B Describe the salient feature of IXth five year plan. 10
- Q.6 A Suggest the ways to minimize the problems of capitation fees. 10
B What are the types of educational cost? Explain any two in detail. 10
- Q.7 A Explain with examples correlation approach of contribution of education to economics growth. 10
B Explain the problems in estimation of demand and supply of teachers provision in India. 10
- Q.8 Attempt any four of the following : 20
- a) Causes of inequality in educational opportunities
 - b) Gini coefficient
 - c) Practical solutions to pricing education of tertiary level
 - d) Resource constraints and Resource mobilisation
 - e) How is pricing of education determine at micro level?
 - f) Concept of cost consciousness in education

TURN OVER

मराठी रुपांतर

[वेळ: ३ तास]

[गुण: ८०]

- प्र.१ शिक्षणाच्या अर्थशास्त्राची संकल्पना आवश्यकता व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा. २०
- प्र.२ शिक्षणासाठी वित्तपुरवठ्याच्या विविध स्रोताची चर्चा करा. २०
- प्र.३ शैक्षणिक प्रणालीत अंतर्गत आणि बाह्य कार्यक्षमतेला तुम्ही अधिक पारदर्शक कसे बनवाल? २०
- प्र.४ अ. शिक्षणातील घटक खर्च व्याख्या लिहा. घटक खर्चाची निश्चिती करताना येणाऱ्या अडचणी स्पष्ट करा. १०
- ब. शिक्षण आणि आर्थिक विकास यामधील परस्पर संबंध योग्य उदाहरणाच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. १०
- प्र.५ अ. शिक्षणातील परताव्याचे दाराचे मूल्यमापन आणि अर्थनिर्वचन तुम्ही कसे कराल. १०
- ब. नवव्या पंचवार्षिक योजनेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १०
- प्र.६ अ. प्रती विद्यार्थी शुल्काच्या समस्या कमी करण्यासाठी उपाय सुचवा. १०
- ब. शैक्षणिक खर्चाचे प्रकार कोणते. कोणतेही दोन सविस्तर स्पष्ट करा. १०
- प्र.७ अ. आर्थिक विकासात शिक्षणाच्या योगदानाचे मापन करणारा सहसंबंध उपागम सोदाहरण स्पष्ट करा. १०
- ब. भारतातील शिक्षकाच्या मागणी व पुरवठ्याच्या निश्चीतीमधील समस्या स्पष्ट करा. १०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. २०
- अ. शैक्षणिक संधीतील असमानतेची कारणे
- ब. गिणी गुणक
- क. उच्च स्तरावर शिक्षणाचे मूल्य ठरविण्याबाबत व्यावहारिक उपाय
- ड. संसाधनाची मर्यादा व संसाधन जमवाजमव
- इ. सूक्ष्म स्तरावर शिक्षणाचे मूल्य कसे ठरविले जाते?
- फ. शिक्षणात खर्च सावधानता संकल्पना

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any three from Q.1 to Q.7
 2. Question no 8 is compulsory
 3. All question carry equal marks.

- Q.1 A Discuss the education system in period of Vedic & post Vedic. 10
- B Explain the characteristic of education system in Buddhist period with example. 10
- Q.2 A Explain the of primary & secondary education system in Muslim period? 10
- B Discuss recommendation of secondary education commission? 10
- Q.3 A Discuss the important development in Indian education (1921 to 1937) 10
- B What is 'Filtration theory' in education? Discuss the merits & demerits? 10
- Q.4 A Explain merits & demerits of wood's dispatch? 10
- B Discuss the Indian Education in Anglist period? 10
- Q.5 Explain the nature & recommendation of Rammurti commission? 20
- Q.6 What is the cause of wastage & stagnation? Suggest remedial measures to the problems of wastage & stagnation? 20
- Q.7 States the meaning of globalization discuss its impact on higher education? 20
- Q.8 Attempt (any four) of the following: 20
- a. Limitation of Muslim education.
 - b. Bentic resolution 1835
 - c. Woman education in Vedic period.
 - d. Recommendation of Hartog Committee
 - e. Teaching method in Buddhist period
 - f. Recommendation of Kothari commission

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- प्र.१ अ वैदिक व उत्तर वैदिक काळातील शिक्षण पद्धतीची चर्चा करा. १०
- ब बौद्धकाळातील शिक्षण पद्धतीची वैशिष्ट्ये उदाहरणासह स्पष्ट करा. १०
- प्र.२ अ मुस्लीम काळातील प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण प्रणाली स्पष्ट करा. १०
- ब माध्यमिक शिक्षण आयोगाच्या शिफारशीची चर्चा करा? १०
- प्र.३ अ भारतीय शिक्षणातील (१९२१-३७) महत्त्वपूर्ण विकासाचे वर्णन करा? १०
- ब शिक्षणातील पाझर सिद्धांत म्हणजे काय? त्यातील गुणदोषाची चर्चा करा? १०
- प्र.४ अ वूड च्या खालीलत्याचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा? १०
- ब आंग्लकालीन भारतीय शिक्षण पद्धतीची चर्चा करा? १०
- प्र.५ राममूर्ती समितीची स्वरूप व शिफारशी स्पष्ट करा? २०
- प्र.६ गळती व स्थगितीची कारणे काय आहेत? गळती व स्थगितीच्या समस्येवरील उपचारात्मक उपाय सुचवा. २०
- प्र.७ जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणाच्या उच्च शिक्षणावरील प्रभावाची चर्चा करा. २०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. २०
- अ. मुस्लीम शिक्षणाच्या मर्यादा
- ब. बेंटीकचा अहवाल १८३५
- क. वैदिक काळातील स्त्री शिक्षण
- ड. हार्टाग समितीच्या शिफारशी (कोणत्याही ५)
- इ. बौद्धकालीन अध्यापन पद्धती
- फ. कोठारी आयोगाच्या शिफारशी

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any three from Q.1 To Q.7
 2. Questions no 8 is compulsory
 3. All questions carry equal marks

- Q.1 a) "Use of ICT in education is the demand of 21st century". Justify 10
- b) Elucidate the Historical perspective of Educational Technology 10
- Q.2 a) Illustrate the processes associated with Information Communication Technology (ICT). 10
- b) "Explain with examples, How the theory of cognitivism can be applied to Information Communication Technology (ICT) 10
- Q.3 Define virtual/ online learning. What is the importance of Virtual / online learning in Teaching. Share your experience in using Moodle eclipse.mu.ac.in site 20
- Q.4 Describe Dick and carey's model of Instructional Design. 20
- Q.5 As a teacher, how will you use the different internet resources in the teaching learning process. 20
- Q.6 Describe the uses and importance of W.W.W. and portals in the field of education. 20
- Q.7 Elucidate research trends in Information Communication Technology 20
- Q.8 Attempt any four of the following 20
- a) Advantages of Computer Based Teaching (CBT)
 - b) Synchronous mode of internet communication.
 - c) Adult learning and learning styles.
 - d) Characteristics of learning environment
 - e) Levels of Instructional Design
 - f) Online evaluation

[वेळ: ३ तास]

[गुण:८०]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. प्रश्न क्र.१ ते ७ पैकी कोणतेही तीन सोडवा
२. प्रश्न क्र. ८ अनिवार्य आहे.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ अ) “शिक्षणात माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा वापर करणे ही २१व्या शतकातील मागणी आहे.” समर्थन करा. १०
- ब) शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचे ऐतिहासिक दृष्टीकोन (perspectives) विशद करा. १०
- प्र.२ अ) माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान अध्ययनाची निगडीत सहयोगी प्रक्रिया सोदाहरण लिहा. १०
- ब) ज्ञानात्मक उपपत्ती माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानात कशाप्रकारे उपयोजित होऊ शकते ? उदाहरणासह स्पष्ट करा. १०
- प्र.३ आभासी / ऑनलाईन अध्यापनाची व्याख्या करा. अध्ययनात आभासी / ऑनलाईनचे महत्व काय आहे. २०
- Eclipse.mu.ac.in moodle वापरातील तुमचे अनुभव लिहा.
- प्र.४ अनुदेशन अभिकल्पाच्या डोक आणि कॅरी यांच्या प्रतीमानाचे वर्णन करा. २०
- प्र.५ एक शिक्षक म्हणून अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेत तुम्ही विविध अंतरजाल स्त्रोतांचा वापर कसा कराल ? २०
- प्र.६ शिक्षण क्षेत्रात w.w.w आणि पोर्टलसचे (portals) उपयोग व महत्वाचे वर्णन करा. २०
- प्र.७ माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानातील उदयोन्मुख संशोधने विशद करा. २०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. २०
- अ) संगणक आधारित अध्यापनाचे (CBT) फायदे
- ब) अंतरजाल संप्रेषणाचा समकालीन मार्ग
- क) प्रौढ अध्ययन आणि अध्ययन शैली
- ड) अध्ययन वातावरणाची वैशिष्ट्ये
- इ) अनुदेशन अभिकल्पाचे स्तर
- फ) ऑनलाईन मुल्यमापन.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any three Questions from Q.1 to Q.7
 2. Q.8 is compulsory
 3. All Questions carry equal marks.

- Q.1** a) Discuss the relation between Job analysis and Job profile **10**
 b) Explain 'Rational Emotive Therapy' in detail **10**
- Q.2** a) What are the initiatives to be followed by a teacher while dealing with a mentally challenged learner? **10**
 b) Discuss the various strategies adopted to overcome women exploitation at work place **10**
- Q.3** a) What is meant by guidance? **10**
 Explain the scope of guidance
 b) "Effective Dissemination of occupational Information is vital in providing guidance." **10**
 Elaborate with reference to various ways of Disseminating occupation Information.
- Q.4** a) Explain the nature and scope of Vocational Guidance. **10**
 b) Discuss the Trait and Factor Theory of occupational choice **10**
- Q.5** Explain the concept of "counseling". Discuss different types of counselling in detail. **20**
- Q.6** What is Assertiveness? Why is training of Assertiveness necessary? **20**
- Q.7** Explain the use of sociometric technique and case study as Psychometric technique for Guidance and counselling. **20**
- Q.8** Attempt briefly any four of the following **20**
- a) Areas of Guidance
 - b) Relation between work and leisure
 - c) Factors affecting vocational choice.
 - d) Characteristics of good mental health.
 - e) Ethical consideration in counselling
 - f) Disaster Management

[Time: 3 Hours]

[Marks: 80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any three Questions from Q.1 to Q.7
 2. Q.8 is compulsory
 3. All Questions carry equal marks.

- प्र.१ अ) व्यवसाय विश्लेषण व व्यवसाय तपशील यातील संबंधाची चर्चा करा १०
 ब) तार्किक भावनिक चिकित्सा (Rational Emotive therapy) चे सविस्तर वर्णन करा १०
- प्र.२ अ) मंदबुद्धी असणाऱ्या बालकाच्या शिक्षणासाठी शिक्षकांनी कोणते प्रयत्न करणे गरजेचे आहे? १०
 ब) स्त्रियांचे कार्यालयीन स्थळी शोषण थांबवण्यासाठी कोणत्या कार्यनितीचा वापर कराल याची चर्चा करा १०
- प्र.३ अ) मार्गदर्शन म्हणजे काय ? मार्गदर्शनाची व्याप्ती स्पष्ट करा १०
 ब) 'व्यावसायिक माहितीचे प्रभावी वितरण मार्गदर्शन प्रदान करण्यात महत्वपूर्ण आहे'. व्यावसायिक माहितीच्या वितरणाच्या विविध मार्गांच्या संदर्भात सविस्तर लिहा १०
- प्र.४ अ) व्यावसायिक मार्गदर्शनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा १०
 ब) व्यावसाय निवडीचे लक्षण व घटक उपागमाची चर्चा करा १०
- प्र.५ समुपदेशनाची संकल्पना स्पष्ट करा. विविध प्रकारच्या समुपदेशनाची चर्चा करा २०
- प्र.६ निश्चयीपणा म्हणजे काय? निश्चयीपणा वाढविण्यासाठी प्रशिक्षण का आवश्यक आहे? २०
- प्र.७ मार्गदर्शन व समुपदेशनासाठी समाजमिती तंत्र व व्यक्तीभ्यासाचे उपयोग स्पष्ट करा २०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा २०
 अ) मार्गदर्शनाची क्षेत्रे
 ब) कार्ये व फुरसदीच्या वेळेचा संबंध
 क) व्यावसायिक मार्गदर्शनावर परिणाम करणारे घटक
 ड) चांगल्या मानसीक आरोग्याची लक्षणे
 इ) समुपदेशनातील नीती' विषयक परिशीलन
 फ) आपत्ती व्यवस्थापन

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any three question from question no. 1 to 7
 2. Question no.8 is compulsory
 3. All questions carry equal marks.

- Q.1 a) Explain the nature and scope of Open and Distance learning 10
b) "Open and Distance Learning is a student centred approach to education that remove all barriers to access education". Justify with reference to significance of Open and distance learning in indian context. 10
- Q.2 State the determinats of curriculum for open and distance learning. elaborate in detail the philosophical base of curriculum 20
- Q.3 a) "Curriculum in open and distance learning especially in developing country now known as emerging economics. " Justify with reference to recent curriculas trend in Open and distance learning. 10
b) Explain with suitable example the relevance of analysing various fundamental issues of open and distane learning 10
- Q.4 a) Explain the impact of communication theoris and models in open and distance learning 10
b) What is meant by constructivist learning theory? Explain the significance of principles of constructivist learning theory on open and distance learning. 10
- Q.5 Define system approach. Elaborate the components of designing the system of open and distance learning. 20
- Q.6 a) Elaborate the characteristics of self Learning Material in Open and Distance Learning. 10
b) What is meant by Learner Support Service in Open and Distance Learning ? Explain the institutional arrangement for Learner Support Service 10
- Q.7 a) What is meant by Distance Teaching? Explain the competencies and skills required for an academic staff in distance education program. 10
b) Explain the process and types of evalution in Distance Education. 10
- Q.8 What short note on any four of the following 20
- a. Concept of androgogy
 - b. Significance of concept mapping
 - c. Hearing of Tele Conferencing
 - d. Any four roles of distance teacher
 - e. Tool wed in evelution of Distance Education.
 - f. Criteria for evaluating of Self Learning Material

- प्र.१ अ) मुक्त व दूरस्थ अध्ययनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
 ब) "शिक्षण प्राप्त करण्यासाठी मुक्त व दूरस्थ अध्ययन हा विद्यार्थी केंद्री दृष्टीकोन असून तो शिक्षणातील सर्व अडथळे दूर करतो". वरील विधानाचे मुक्त व दूरस्थ अध्ययनाच्या महत्वाच्या दृष्टीने (भारतातील) संदर्भात समर्थन करा. १०
- प्र.२ मुक्त आणि दूरस्थ अध्ययनाच्या अभ्यासक्रमाचे निर्णायक घटक लिहा. अभ्यासक्रमाचे तात्विक आधार सविस्तर लिहा २०
- प्र.३ अ) प्रामुख्याने विकसित देशांमध्ये मुक्त व दूरस्थ अध्ययनातील अभ्यासक्रम हा उदयोन्मुख अर्थशास्त्र म्हणून ओळखला जात आहे." मुक्त व दूरस्थ अध्ययनातील सधस्थितीतील शैक्षणिक प्रवाहांसंदर्भात समर्थन करा. १०
 ब) मुक्त आणि दूरस्थ अध्ययनाचे सहसंबंधाचे विविध मुलभूत issues चे विश्लेषण करणाऱ्या समर्पक उदाहरणांसह स्पष्ट करा. १०
- प्र.४ अ) मुक्त आणि दूरस्थ अध्ययनात संप्रेषण उपपत्ती व प्रतिमानांचा परिणाम स्पष्ट करा. १०
 ब) रचनावादी अध्ययन उपपत्ती म्हणजे काय ? मुक्त आणि दूरस्थ शिक्षणावर रचनावादी अध्ययन उपपत्तीच्या तत्वांचे महत्व स्पष्ट करा. १०
- प्र.५ प्रणाली उपगम व्याख्या लिहा. मुक्त आणि दूरस्थ अध्ययनात प्रणालीचे आरेखन करणारे घटक सविस्तर लिहा. २०
- प्र.६ अ) मुक्त व दूरस्थ अध्ययनातील स्वयं अध्ययन साहित्याची वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा. १०
 ब) मुक्त व दूरस्थ अध्ययनात अध्ययन सहाय्य सेवा म्हणजे काय ? अध्ययन सहाय्य सेवांसाठी संस्थानिहाय व्याख्या स्पष्ट करा. १०
- प्र.७ अ) दूरस्थ अध्यापन म्हणजे काय ? दूरस्थ शिक्षण कार्यक्रमात शैक्षणिक वर्गास आवश्यक क्षमता आणि कौशल्ये स्पष्ट करा. १०
 ब) दूरस्थ शिक्षणाची प्रक्रिया व दूरस्थ शिक्षणातील मूल्यमापनाचे प्रकार स्पष्ट करा. १०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. २०
 अ) प्रौढांचे अध्यापनशास्त्र संकल्पना
 ब) संकल्पना अरेखाचे महत्व
 क) टेलिकॉम्युनिकेशन्सचे अर्थ
 ड) दूरस्थ शिक्षकांच्या कोणत्याही चार भूमिका
 इ) दूरस्थ शिक्षणामध्ये मूल्यमापन वापरली जाणारी साधने
 फ) स्वयं अध्ययन साहित्य मूल्यमापनाचे निकष